

Sygn. akt II PK 196/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko H. [...] Sp. z o.o. z siedzibą w R.

o zapłatę odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, ekwiwalent pieniężny za pranie odzieży roboczej i sprostowanie świadectwa pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 15 kwietnia 2013 r., sygn. akt VII Pa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś. wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2013 r. zmienił zaskarżony przez stronę pozwaną wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 26 października 2012 r. w ten sposób, że oddalił powództwo A. D. w zakresie żądanego od pozwanej „H. [...]” Spółki z o.o. w R. odszkodowania w kwocie 15.461,70 zł za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy

o pracę bez wypowiedzenia oraz w zakresie wydania powodowi nowego świadectwa pracy.

Powód wywiódł skargę kasacyjną od tego wyroku, i opierając ją na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 pkt 1 k.p., a także na podstawie naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 382 k.p.c., art. 227 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej odrzucenie ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w kwocie 2.400 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się, jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z przesłankami rozważanymi przez ten Sąd podczas tzw. „przedsądu”, a więc na posiedzeniu, którego przedmiotem jest przyjęcie lub odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przesłanki te określone są w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i tylko one podlegają badaniu w tej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania winno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia nie może być dowolna, bo konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie można jednak uznać, że skarżący zdołał wykazać istnienie tej przesłanki.

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274), co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu.

Według twierdzeń skarżącego, skarga jest oczywiście uzasadniona „wobec rażącej sprzeczności zaskarżonego wyroku z dotychczas ugruntowanym jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego w zakresie możliwych sytuacji ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, z jednoczesnym obowiązkiem ustalenia, czy można pracownikowi zarzucić winę umyślną lub rażące niedbalstwo oraz czy w wyniku działania lub zaniechania pracownika doszło choćby do zagrożenia interesów pracodawcy”.

Według ustaleń poczynionych w tej sprawie przez Sąd Okręgowy, powód w dniu 21 października 2011 r. odmówił wykonania polecenia pracodawcy dotyczącego wykonywania czynności należących do jego obowiązków pracowniczych, po czym samowolnie opuścił w tym dniu miejsce pracy przed zakończeniem dniówki roboczej, co Sąd odwoławczy uznał za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, uprawniające do rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia z jego winy na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że samowolne opuszczenie przez pracownika miejsca pracy przed zakończeniem godzin pracy może być potraktowane, w konkretnych okolicznościach faktycznych danej sprawy, jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych. Do 2 czerwca 1996 r. „opuszczanie pracy bez usprawiedliwienia” było traktowane bezpośrednio przez Kodeks pracy jako jeden z ustawowo określonych przypadków ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych (por. art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w brzmieniu obowiązującym przed 2 czerwca 1996 r.). Jednak samo opuszczenie przez pracownika pracy przed jej zakończeniem (przed zakończeniem dniówki roboczej) nie jest wystarczające do zastosowania przez pracodawcę sankcji z art.

52 § 1 pkt 1 k.p. w przypadku stwierdzonego wykonania przez pracownika podstawowych zadań pracowniczych przewidzianych do wykonania na ten dzień oraz przy uwzględnieniu jego szczególnej sytuacji (np. związanej ze stanem zdrowia, samopoczuciem, koniecznością skorzystania z porady lub pomocy lekarza). Przy ocenie, czy opuszczenie miejsca pracy stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, należy wziąć pod rozwagę wszystkie towarzyszące temu okoliczności, zwłaszcza stan świadomości i woli pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 października 1997 r., I PKN 300/97, OSNAPiUS 1998 nr 14, poz. 424). Warunkiem rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. jest zarówno bezprawność działania lub zaniechania pracownika, rozumiana jako naruszenie jego obowiązków objętych treścią stosunku pracy, jak i stosunek psychiczny sprawcy tego naruszenia do skutków swojego postępowania określony wolą i możliwością przewidywania (świadomością), czyli winą. Podstawowe obowiązki pracownicze o charakterze powszechnym (występujące w każdym stosunku pracy) wymienione zostały w art. 100 k.p. Został do nich normatywnie zakwalifikowany obowiązek przestrzegania czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy (art. 100 § 2 pkt 1 k.p.). Nie budzi wątpliwości, że obowiązek ten narusza pracownik, który opuszcza miejsce pracy przed zakończeniem swojej dniówki roboczej, jeśli takie zachowanie nie znajduje uzasadnienia w przyczynach je usprawiedliwiających. Niewątpliwie również odmowa wykonania polecenia służbowego dotyczącego pracy jest naruszeniem podstawowego obowiązku pracowniczego (por. art. 100 § 1 k.p.).

Sama bezprawność zachowania pracownika nie wystarcza przy tym do przypisania naruszeniu obowiązku pracowniczego ciężkiego charakteru. Według poglądów judykatury, do spełnienia tego warunku niezbędny jest znaczny stopień winy pracownika - wina umyślna lub rażące niedbalstwo (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 lipca 1999 r., I PKN 169/99, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 746 oraz z 21 czerwca 2005 r., II PK 305/04, Monitor Prawa Pracy 2005 nr 12, poz. 16). O istnieniu tej winy wnioskuje się przy tym na podstawie całokształtu okoliczności związanych z zachowaniem pracownika.

Nie ma możliwości stwierdzenia, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił tych okoliczności, uznając że powód odmówił wykonania zleconej mu w dniu 21

października 2011 r. pracy, objętej jego obowiązkami pracowniczymi, po czym opuścił miejsce pracy przed zakończeniem dniówki roboczej, albowiem miał w planach wyjazd na długi weekend ze znajomą. Wynika z tego bowiem bezspornie, że powód przewidywał wystąpienie szkodliwego skutku i celowo do niego zmierzał, wobec czego można mu przypisać winę umyślną.

Sąd Najwyższy podkreślał też wielokrotnie, że uzasadnioną przyczyną rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. nie musi być jedynie zawinione uchybienie pracownicze wywołujące istotną szkodę majątkową w mieniu pracodawcy. Taką przyczyną może być także zawinione działanie pracownika powodujące zagrożenie interesów pracodawcy (por. wyroki z: dnia 23 września 1997 r., I PKN 274/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 396; z dnia 19 marca 1998 r., I PKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 163; OSP 1999 nr 7-8, poz. 131 z glosą A. Sobczyka oraz z dnia 16 listopada 2006 r., II PK 76/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 312; LEX/el 2008 z glosą J. Jankowiaka). Zagrożenie interesów pracodawcy niekoniecznie musi dotyczyć jego interesów ściśle majątkowych. W uzasadnieniu wyroku z dnia 5 kwietnia 2005 r., I PK 208/04 (OSNP 2006 nr 1-2, poz. 3) Sąd Najwyższy wywiódł, że każde bezprawne zachowanie pracownika (uchybienie podstawowym obowiązkom pracowniczym) zawinione przez niego subiektywnie stanowi zagrożenie dla interesów pracodawcy. Jakichś specjalnych rozważań nie wymaga dojście do wniosku, że odmowa wykonywania pracy należącej do obowiązków pracowniczych i opuszczenie miejsca pracy przed zakończeniem dniówki roboczej i bez wykonania zleconych czynności zagraża interesom pracodawcy, nie tylko organizacyjnym, ale również majątkowym.

Nie ma zatem możliwości przyjęcia, że Sąd Okręgowy uznając zachowanie powoda za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, dopuścił się oczywistego naruszenia art. 52 § 1 pkt 1 k.p. „wobec rażącej sprzeczności zaskarżonego wyroku z dotychczas ugruntowanym jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego w zakresie możliwych sytuacji ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych”, bowiem nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia tego rodzaju sprzeczności.

Skarżący nie zdołał więc przekonać o potrzebie rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. postanowiono jak w

sentencji, zasądając na rzecz pozwanej zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym na podstawie z § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

aw